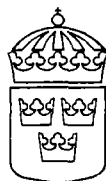

Jordbruksutskottets betänkande

1989/90:JoU12

Rådgivningen i lantbruket

1989/90
JoU12

Sammanfattning

Utskottet behandlar i betänkandet en motion (m) med förslag om samordning och effektivisering av lantbrukets rådgivning. Utskottet delar motionärernas mening att rådgivningsverksamheten behöver ses över och utgår från att regeringen kommer att låta verkställa en översyn sedan beslut fattats om den nya inriktningen av jordbrukspolitiken. I avvaktan härpå avstyrks motionen.

Motionen

I motion 1988/89:Jo255 av Sven Eric Lorentzon och Ingrid Hemmingsson (båda m) yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om en samordning och effektivisering av lantbrukets rådgivning.

Motionärerna framhåller att få näringar är utsatta för så stora krav på förändring och anpassning som lantbruksnäringen. Produktionsinriktningen måste förändras för att minimera kostnaderna för överproduktion. Miljökraven ökar. Konsumenterna blir alltmer kvalitetsmedvetna. Bondens ekonomi har försvagats. Under sådana förhållanden är det nödvändigt med en effektiv och väl anpassad rådgivning och forskning som kan ge lantbrukaren hjälp att klara alla omställningar och även de ekonomiska problem som uppstår. Den rådgivning som i dag ges till lantbrukarna är splittrad mellan olika intressenter, framhåller motionärerna. Det finns behov av samordnad rådgivning. I samarbete med stat, landsting och näring borde resurserna kunna samlas till lantbrukscentra, eventuellt koncentrerade kring länens lantbruksskolor. Hushållningssällskapen utgör enligt motionen också en resurs som har stor betydelse.

Bakgrund

Förslag till en ny livsmedelspolitik har nyligen framlagts av en parlamentarisk arbetsgrupp för livsmedelspolitiken (Ds 1989:63). Regeringen har meddelat sin avsikt att lägga fram proposition i frågan under innevarande riksmöte.

Rådgivning till lantbruket meddelas i dag av företrädare för en rad olika instanser — såväl statliga som privata. En viktig roll spelar *lantbruksverket* — lantbruksstyrelsen och lantbruksnämnderna. Lantbruksnämnderna skall svara för en rådgivning som tar sikte på att behålla en tillräcklig livsmedelsproduktion inom landet. De har vidare att vaka över att livsmedelspolitikens miljö- och naturresursmål genomförs och att lagarna om kontroll av husdjur, fodermedelskvalitet, naturvårdshänsyn etc. följs. I samband med denna myndighetsutövning meddelas en omfattande rådgivning. Lantbruksnämnderna förfogar även över ett antal rådgivare till trädgårdsnäringen.

Vid sidan härav meddelas rådgivning av olika institutioner och organisationer. *Hushållningssällskapen* har under de senaste tio åren utvecklat och expanderat sin rådgivning. *Husdjursorganisationen* (Svensk Husdjursskötsel, SHS) bedriver rådgivning nära kopplad till semin-, kontroll- och djurhälsoverksamheten. *Lantbrukskooperationens* olika organ, lantmännenföreningarna och Svenska lantmännens riksförbund, slakteriorganisationen, mejeriorganisationen och DB (tidigare driftsbyrå) m.fl. svarar för en omfattande rådgivningsverksamhet. Vid sidan därav tillhandahålls tjänster av rådgivningskaraktär av banker, privata firmor och privata konsultföretag.

Länsförvaltningens omorganisation, vissa utredningar m.m.

Riksdagen behandlar för närvarande frågan om samordnad länsförvaltning (prop. 1988/89:154, 1989/90:JoU1y, BoU4, BoU9). Enligt förslaget skall lantbruksnämndernas nuvarande uppgifter fr.o.m. den 1 juli 1991 ingå i den nya länsstyrelsen. Civilministern anför i propositionen, med instämmande i lantbruksstyrelsens remissyttrande, att det inom lantbruksverket har gjorts stora insatser, inte minst inom ramen för rådgivningen, för att bredda möjligheterna till en utkomst i glesbygden och att hålla landsbygden levande. Som lantbruksstyrelsen påpekar finns det starka samband mellan lantbruksnämndernas myndighetsutövning och den rådgivning nämnderna bedriver. Det är därför inte möjligt att skilja rådgivningen från den övriga verksamheten. Lantbruksnämnden bör i sin helhet ingå i den nya länsstyrelsen. Enligt propositionen är det vidare troligt att en ny livsmedelspolitik får konsekvenser för fördelningen i riket av de personella resurser som skall användas för dess genomförande. Möjlighet måste finnas för att omfördela dessa. En sådan omfördelning bör behandlas efter det att propositionen om ändrad livsmedelspolitik lagts fram.

Jordbruksutskottet har i sitt yttrande över propositionen tillstyrkt regeringens förslag och överväganden i avsnitten om bl.a. lantbruket. Utskottet understryker det angelägna i att den nya länsstyrelsen får en hög kompetens i frågor som berör de areella näringarna. Mot den bakgrunden har utskottet avstyrkt en motion (m) där det bl.a. föreslås att den rena rådgivningsverksamheten överförs till andra huvudmän. Bostadsutskottet har i allt väsentligt instämt i jordbruksutskottets bedömning.

Konsulentverksamheten vid Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, bedriver viss rådgivning inom ramen för fortbildningen av rådgivare till lantbruket. Regeringen har nyligen tillkallat en särskild utredare för att se över verksamhetens inriktning och styrning vid Sveriges lantbruksuniversitet. Enligt direktiven (Dir. 1989:31) bör utredaren granska hur SLU:s konsulentverksamhet fyller sitt syfte och föreslå förbättringar. En utgångspunkt bör därvid vara att SLU:s ansvarsområde inte skall vidgas till den rådgivning och information som i första hand ankommer på sektorsmyndigheterna.

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien, KSLA, har nyligen behandlat frågor om samverkan inom lantbrukssektorn i ett par arbetsgrupper. I rapporten Rådgivning inom jordbruk och trädgård (Rapport nr 38 från KSLA) föreslås en integrering av utbildningen vid lantbrukskolorna med den obundna rådgivningen från olika organ. Rapporten har överlämnats av akademien till jordbruksutskottet med skrivelse den 2 oktober 1989. Enligt skrivelsen bör samverkan mellan olika landsting kunna ske beträffande utbudet, så att skolorna i olika län kan utveckla olika specialistkompetens och att ersättningar mellan länen löses i positiv anda med sikte på bästa möjliga totala lösning. Vidare bör samverkan mellan sektorerna jord och skog ökas. Tjänstutbytet mellan olika organisationer som lantbruksnämnd, hushållningssällskap, skogsvårdsstyrelse, lantbruksskolor bör underlättas. Lämpligen kan en försöksverksamhet startas i någon region, framhåller akademien.

I några län är enligt vad utskottet erfarit frågan om samordning av utbildning och fortbildning samt rådgivning till yrkesutövarna inom lantbruksnäringarna aktuell. Bl.a. har i de skånska länen en arbetsgrupp föreslagit en principmodell innebärande en samverkansstruktur för utbildning, information och rådgivning. Diskussioner i samma riktning har förts i Skaraborgs län. I Jämtlands län fungerar sedan någon tid en ledningsgrupp kallad Rådgivning Z, inom vilken samordning sker av lantbruksnämndens, hushållningssällskapets och Nedre Norrlands producentförenings (NNP) rådgivningsverksamhet.

Utskottets överväganden

Utskottet framhöll i sitt yttrande över förslaget till samordnad länsförvaltning att lantbruket för närvarande befinner sig i en situation där viktiga förändringar kan väntas inom en snar framtid och där behovet av samordnade och enhetliga lösningar är stort när det gäller t.ex.

frågor om lantbruk och landsbygdsutveckling, omställning av jordbruksmark, landskapsvård samt miljö- och regionalpolitiska insatser (prop. 1988/89:154, 1989/90:JoU1y).

Som framgår av den redovisning som lämnats i det föregående har berörda utskott under behandlingen av propositionen om samordnad länsförvaltning anslutit sig till regeringens mening att det med hänsyn till det starka samband som finns mellan lantbruksnämndernas myndighetsutövning och den rådgivning nämnderna bedriver inte är möjligt att skilja rådgivningen från nämndernas övriga verksamhet.

Som likaledes framgår av redovisningen meddelas rådgivning till lantbruket av en rad olika organ. Utskottet delar motionärernas mening att en översyn och samordning av rådgivningen ter sig särskilt angelägen med hänsyn till de krav som kommer att ställas på näringsens förmåga att utforma ett uthålligt lantbruk även i framtiden.

Utskottet finner således liksom motionärerna att den rådgivningsverksamhet som från olika håll ges till lantbruket bör så långt möjligt samordnas. Utskottet utgår från att regeringen, så snart det lämpligen kan ske sedan beslut fattats om den nya livsmedelspolitiken, låter utreda hur en sådan samordning bäst kan åstadkommas. Om en sådan prövning ej kommer till stånd har utskottet för avsikt att ta upp frågan på nytt. Med det anförda synes syftet med motionen till väsentlig del tillgodosett. Denna påkallar därför icke någon ytterligare riksdagens åtgärd.

Hemställan

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo255.

Stockholm den 5 december 1989

På jordbruksutskottets vägnar

Hans Gustafsson

Närvarande: Hans Gustafsson (s), Sven Eric Lorentzon (m), Grethe Lundblad (s), Martin Segerstedt (s), Jens Eriksson (m), Jan Fransson (s), Margareta Winberg (s), Ingvar Eriksson (m), Bengt Rosén (fp), Lennart Brunander (c), Annika Åhnberg (vpk), Åsa Domeij (mp), Inge Carlsson (s), Kaj Larsson (s), Karin Starrin (c), Anders Castberger (fp) och Sylvia Pettersson (s).